

Tematické okruhy BZK samostatného bakalářského studia

Blízkovýchodní studia

Specializace Arabistika

SZZ1: Obhajoba bakalářské práce

Bakalant/ka krátce představí téma své práce. Předsed-a/kyně komise, popřípadě školitel/ka a oponent/ka, seznámí komisi s obsahem posudků. Bakalant/ka reaguje na oba posudky a dodatečné otázky v nich obsažené. Následuje otevřená diskuse. Trvání: cca 45–60 min.

SZZ2: Dějiny a kultura Blízkého východu a severní Afriky

V části a) a b) si student/ka losuje vždy po jedné otázce (okruhu). V rámci vylosovaného okruhu student/ka nejprve krátce hovoří o výseku tématu, který si zvolí (např. určitá geografická podoblast nebo určitý historický problém). V následné diskusi je schopen/a prokázat základní obeznámenost s okruhem jako takovým, níže uvedené body jsou jenom návodem na přípravu. Předpokládá se schopnost prokázat celkovou obeznámenost se základními tendencemi dějin a kultury za použití odpovídající terminologie. Důležitá je znalost zásadních dějinných událostí a zlomů, není zkoušen enumerativní přehled „všech“ událostí a letopočtů.

Část c) - Nejpozději deset dní před konáním zkoušky zašle student/ka seznam absolvovaných PVP e-mailem předsedovi nebo předsedkyni komise. Komise při zkoušce vybere jeden z těchto PVP. Od student-a/ky se očekává, že nejprve krátce představí témata pokrytá daným PVP. Následuje diskuse.

Každá část SZZ2 trvá cca 10–15 min., celá zkouška celkem asi 45 min.

Okruhy

a) Dějiny a kultura klasického období

1. Muhammad

- Arábie v době vystoupení Proroka Muhammada.
- Muhammad z pohledu islámského narativu.

- Muhammadovo prorocké posláni v kontextu dějin monoteismu.

2. Korán

- Korán z hlediska formy a obsahu.
- Uthmánská redakce Koránu.
- Korán z pohledu islámské teologie a práva.
- Interpretace Koránu a otázka jeho překladu.

3. Islám jako věroučný, právní a etický systém

- Individuální a kolektivní povinnosti muslima.
- Islámská jurisprudence.
- Věrouka.
- Normy a předpisy.

4. Instituce

- Chalífát jako náboženská a politická instituce.
- Dynastie a palác.
- Lokální správa.
- Vojenské, správní a hospodářské systémy.
- Mešita, madrasa a islámská vzdělanost.

5. Hmotná kultura

- Islámské stavby a jejich vývoj.
- Město a městská společnost.
- Venkovské a kočovné populace.
- Písemné památky (knihy-prameny, nápisy, dokumenty atd.).

6. Islamizace a etnicita islámského světa

- Proces islamizace regionu a lokální specifika.
- Arabové a arabizace.
- Turci, Mongolové a turkizace.
- Peršané.
- Náboženské menšiny (křesťané, židé, zoroastriáni atd.).
- Ostatní etnika (Berbeři, Slované, Řekové, Kurdové, Arméni, Čerkesové atd.).

- Kmenová společnost.

b) Moderní a soudobé dějiny a kultura

1. Blízký východ a severní Afrika v dlouhém 19. století, politika imperiálních mocností a reakce na ni.

- Arabské země (evropský imperialismus s akcentem na britskou politiku v arabských zemích, Egypt za vlády reformátora Muhammada Alího a jeho nástupců, situace na Arabském poloostrově).
- Osmanská říše (reformy, změny v postavení menšin, islám, imperiální politika osmanského státu, rodící se národní uvědomění Turků).
- Írán (struktura qádžárovského státu v 19. stol., fungování politického systému, snahy o reformu a jejich výsledek).

2. Ideové proudy a hnutí (nacionalismus, opoziční hnutí, náboženské proudy a hnutí).

- Arabské země (vliv západního myšlení a kultury na arabské země a jejich recepce, arabské obrození, panarabismus a regionální arabské nacionalismy, panislamismus, sekulární myšlení).
- Osmanská říše (mladoturecké hnutí, ženské hnutí, národně osvobozené hnutí).
- Írán (šíření moderních kulturních, politických a sociálních idejí, vliv náboženství na politiku, ústavní revoluce, politický konflikt v období I. sv. války).

3. Blízký východ a severní Afrika v meziválečném období: vznik a modernizace národních států.

- Arabské země (nové geopolitické uspořádání a vznik národních států, britská strategie na BV, modernizace, Palestina a vznik Izraele).
- Turecko (vznik Turecké republiky, kemalismus a modernizace, sekularizace)
- Írán (vláda Rezy Pahlavího a politika autoritářské modernizace, hospodářské a sociální změny v Íránské společnosti do r. 1945).

4. Vnitropolitický a regionální vývoj zemí Blízkého východu a severní Afriky od získání nezávislosti až k arabskému jaru.

- Snahy o získání nezávislosti a formování nových režimů.

- Ekonomické a sociální změny a problémy od 60. let minulého století do současnosti a odpovědi na ně (cykly ekonomické stagnace a růstu, neoliberalní ekonomické reformy, role ropy a rent).
- Vývoj arabsko-izraelského konfliktu.
- Revoluce v Íránu a její dopady na region.
- Politická opozice k vládnoucím režimům (včetně rostoucího vlivu politického islámu) a protestní hnutí.
- Arabské jaro (příčiny, průběh a dopady na politiku a společnost).

5. Politická uspořádání na Blízkém východě a severní Africe a příčiny přetrvávání autoritářského zřízení.

- Politická uspořádání v regionu (např. monarchie vs. republiky, demokracie vs. autoritářství), podobnosti a odlišnosti (např. ve vnitřním fungování nebo historickém vývoji), proměny od 50. let minulého století do současnosti.
- Mechanismy a příčiny přetrvávajícího autoritářství (renty a ropa, mocenské základy režimů, role politických institucí, kontrola společnosti a opozice).
- Snahy o změnu (politická opozice, protestní hnutí).
- Arabské jaro a jeho vliv na změny politických režimů.

6. Blízký východ a severní Afrika v kontextu globálního systému mezinárodních vztahů.

- Studená válka a její důsledky pro region.
- Rozpad SSSR, konec bipolárního uspořádání a jejich důsledky pro region.
- Region v éře "války proti teroru".
- Proměny regionální politiky (i v mezinárodním kontextu) po arabském jaru.

c) Vybraná témata s přihlédnutím k absolvovaným PVP

SZZ3: Jazyková zkouška podle zvolené specializace

a) Arabský jazyk

Písemná část zkoušky se skládá z gramatického testu a z krátkého textu s otázkami k porozumění (celkem 120 min).

V ústní části si student/ka losuje jednu otázku/konverzační téma. Student/ka začne hovořit na dané téma, následuje rozhovor s komisí (cca 10 minut).

Konverzační témata:

1. Já, mé zájmy a moje rodina (např. můj životopis, záliby a volný čas, rodina, plány do budoucna)
2. Cestování a turismus (např. významné historické památky a pamětihodnosti v arabském světě, atraktivní destinace, moje oblíbená/vysněná destinace)
3. Zdraví a péče o něj (např. životospráva a zdravý životní styl, lékařská péče, pandemie)
4. Životní prostředí (např. počasí, podnebí, znečištění životního prostředí a změna klimatu)
5. Tradice a zvyky (např. náboženské svátky a lidové slavnosti, přechodové rituály)
6. Studium arabštiny a jeho problémy (jazyková situace), studijní pobyty v zahraničí
7. Arabská kultura (např. podle vlastního zájmu a na základě probraného: literatura, divadlo, populární kultura (film a hudba), gastronomie)
8. Česká republika (např. geografie, historie, památky, tradice a zvyky)

b) Přehled dějin arabské literatury

V části b) si student/ka losuje jednu otázku. V rámci vylosované otázky student/ka nejprve krátce hovoří o vybraném výseku tématu (může zvolit určitého relevantního autor-a/ku nebo vybrané dílo). V následné diskusi je schopen/a prokázat základní obeznámenost s tématem jako takovým. Předpokládá se schopnost prokázat celkovou obeznámenost se základními tendencemi arabské literatury za použití odpovídající terminologie. Důležitá je schopnost uvést vhodné ilustrativní příklady autor-ů/ek a literárních děl. Není zkoušen enumerativní přehled „všech“ událostí, autor-ů/ek a děl. Část trvá cca 10–15 min.

1. Obraz předislámské společnosti v básnické tvorbě
2. Satirická poezie v klasické arabské literatuře
3. Milostná poezie v klasické arabské literatuře
4. Náboženská a filozofická poezie v klasické arabské literatuře
5. Adabová literatura v klasické arabské literatuře
6. Počátky moderní arabské povídky
7. Vývoj povídkového žánru v Egyptě, Levantě a Iráku
8. Vznik moderního arabského románu
9. Autobiografický román
10. Sociálně kritický a venkovský román